

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל



בס"ד, שב"ק פרשת וישלח י"ז כסליו ה'תשע"ג | גליון 531

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וספ פינוס שליט"א

הצילני נא מיד אחי מיד עשו

"הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והפני אם על בני" (לכ יא). יש להבין מהי כפילות הלשון "מיד אחי מיד עשו"?

אמרו חז"ל (קידושין ל), שבכל יום ויום צופה היצר הרע על האדם ומבקש להחטיאו ולאבדו מהחיים האמיתיים, חיי תורה ומצוות בקדושה. היצר הרע הוא מלך זקן וכסיל (קהלת רבה ד, יג), וערום בעצתו הרעה ומלא בתחבולות להחטיא את האדם. לפעמים היצר בא לאדם ומעמידו בפיתוי גדול ועצום, עד שללא עזרה מיוחדת מבוראו אין האדם יכול לעמוד בפני יצרו. כמובא בגמרא (קידושין פא), שרבי מאיר הוה מתלוצץ בעוברי עבירה, יום אחד בא השטן בניסיון כה קשה לרבי מאיר עד שכמעט היה קרוב להיכשל. אמר השטן, שכיון שהכריזו ברקיע היהרו רבי מאיר ובתורתו, מוחמת כן נאלץ השטן להפסיק את הניסיון, אך לולא ההכרזה חלילה היה מגיע מכשול לרבי מאיר. ואכן, מעשה זה הוא פלא עצום איך התנא הגדול רבי מאיר עמד להכשל בחטא חמור שכזה? אלא כאמור, שיש פעמים שהיצר עומד להחטיא את האדם, ובא כנגדו בניסיון כ"כ גדול, עד שהאדם לא יכול לעמוד בפני יצרו, אלא ע"י לימוד התורה הק', ואם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש. אך יש גם דרך אחרת שהיצר הרע מבקש דרכה להחטיא את האדם, ע"י שמתחבר אל האדם ונראה כאוהבו וחפץ בטובתו, וכך מחטיאו ומפילו ברשתו. כפי שמובא בזהר הק' (ח"א ק"א ע"ב), אמר רבי יצחק, משל למה הדבר דומה, לכת ליסטים שהיו אורבים בדרכים לגזול ולהרוג לבני אדם, ומפרישים מהם אחד שיודע להסית לבני אדם, ולשונו רך. מה עושה, מקדים והולך לקבלם, ונעשה כעבד לפנייהם עד שמאמינים הטפשים בו, ובוטחים באהבתו ושיחתו ושמוחים עמו, ומולכים

בחלקלקות דבריו באותה הדרך שהליסטים שם. כיוון שמגיע עימהם לשם, הוא הראשון שהורג בם, כך הוא היצר הרע.

והוא היצר אשר קראו יואל הנביא 'צפוני', שנאמר (יואל ב, ט) "וְאֵת הַצְּפוֹנִי אֶרְחִיק מֵעַלְיֵכֶם", זהו יצר הרע שצפון ועומד בליבו של האדם. והיינו, שהיצר מראה עצמו כאילו הוא בא לעזור לאדם ולסייע לו בעבודת ה', ומפתה אותו להרבות באכילה ובשינה ובתענוגים כדי להבריא את גופו לצורך עבודת ה', ומתוך כך אט אט גורר אותו היצר בתאוות אכילה וגורם לו לאבד את זמנו בשינה ובבטלה.

זה מה שהתפלל יעקב אבינו ואמר "הצילני נא מיד אחי מיד עשו", בתפילתו זו רמוזה תמצית המלחמה שיש לעם ישראל ולסטרא דקדושה עם הסטרא אחרא. שפעמים צריכים אנו להזהר - "מיד אחי", מיד הס"א שמתלבשת במעטה של אחווה ורעות. ופעמים ויש שהיצר הרע והס"א באים בחוזק ובתוקף גדול ובמלחמה גדולה, וזה בבחינת "מיד עשו", שבא במלחמה תקיפה עם ד' מאות איש שהם מחיילא דסיטרא אחרא, וכמובא בילקוט ראובני (בשם מדרש) שאותם ד' מאות איש הם אותם בני אדם שנטל עשו בשעה שנשא את מחלת בת ישמעאל על נשיו, וירש ד' מאות כוחות החיצונים ששולטים עליהם.

מעשה האבות, סימן הוא לנו הבנים, היאך צריך האדם להתכונן ולחזק את עצמו מכל תחבולות היצר. ובפרט צריך להיזהר ממלחמת היצר כאשר היא באה באהבה ואחוה אל האדם, משום שאז קשה לו לאדם לעמוד ולהבחין אם היצר הוא לנו אם לצרינו. ובזכות מסירות נפש של עם ישראל לקיים התורה והמצוות, הקב"ה מצילנו מידו של היצר הרע, ומדבקנו ביצר הטוב.

דברי הימים



בניית שיקוף משומם על המזבח

ט"ו כסלו ג' אלפים תרכ"א (36 לפנה"ס)

לאחר שנים שהיו היוונים מחטיאים את ישראל, לא כמלכי פרס ומדי אשר היו לפנייהם שהיו רשעים רק להרע. ותוסף יוון עוד על אלה, ותחרף להשפיל את התורה הקדושה, ויבטלו את בית הועד, ובתי המדרש שהיו יושבים ומלמדים תורה, ויקרעו את ספרי התורה לקרעים וישרפום באש, ויחללו גליונותיה. וכל מי שנמצא ברשותו ספר תורה, וכל השומר מצוות ה', היכו לפי חרב כפקודת אנטיוכוס. ויתחבאו האנשים ביערות, והנשים וילדות בודדות ומכניסות את ילדיהן לברית מילה. ולא חמלה עליהן מלכות הרשעה, וירגלו אחריהן, ויתלו עולליהן הנימולים בצוארם, ואת אמותיהם הרגו בחרב. ויבזו את בתיהם - לייראם ולהעבירם מחוקי רצונך.

וישלח המלך איש זקן רע מאנטיוכיא, ויצוהו לכפות את היהודים לסור מחוקות אבותיהם ולעזוב את תורת ה', לטמא את המקדש, ולכנותו בשם 'בית אליל אולימפיוס'.

ויהי בשנת מאה וארבעים וחמש, בחמשה עשר יום לחודש כסלו, ויקימו שיקוף משומם על מזבח ה', ויבנו כמות בכל ערי יהודה מסביב. ויזבחו ויקטרו בחוצות העיר ולפני פתחי ביתם, ויקרעו את ספרי תורת ה' לקרעים, וישרפו אותם באש. וכל אשר נמצא אתו ספר ברית ה', וכל השומר את פי ה', היכו לפי חרב כאשר ציוה המלך. כמשפט הזה עשו לבני ישראל מדי חודש בחודשו בהיקבץ העם אל הערים. ובחמישיה ועשרים יום לחודש זבחו את זבחייהם על הבמה אשר הקימו נוכח מזבח ה'. והנשים אשר מלו את בנייהן הומתו על פי המלך. את העוללים תלו בצווארם, ואת המלים אותם הרגו בחרב ויבזו את בתיהם. ורבים מבני ישראל דבקו בתורת ה' ויישמרו מאכול כל דבר טמא. ויבחרו את המוות משקץ את נפשם, ומחלל את ברית ה', וימותו. ויהי קצף גדול על כל ישראל. (ספר חשמונאים א')

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינוס שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינוס שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

ר"ת	השבת יציאת	כניסת השבת	ירושלים
17:51	17:14	15:59	ירושלים
17:47	17:15	16:14	ת"א אשדוד
17:45	17:13	16:03	חיפה
17:49	17:16	16:15	ב"ש



איש ואשה
שיזכו



מתן אדם ירחיב לו

"ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו" (לב. ד) לפי שבכוחו של הדורון לקרב את הלבבות, לפיכך, הכין יעקב מנחה עבור עשו אחיו, כאחת מהכנותיו למפגש עימו.

הנתינה מועילה לחיזוק הקשר בין אנשים, וודאי תועלתה גדולה לעין ערוך בתוך הבית בין בעל לאשתו ובין אשה לבעלה. עיקר החשיבות במעשה הנתינה בין בני הזוג, אינה דווקא נתינה מוחשית, כי אם בהענקת רגשות מחד ועזרה וסיוע מאידך, הניתנים בחפץ לב ומבטאים יחס טוב ומוערך לבן הזוג. אך גם במעשי הנתינה בחיי היום יום, יכולה להשתלט שיגרה, ההרגל מקהה את החושים וכן הזוג שבתחילה היה מתרגש מהמחווה שנעשתה כלפיו, מקבל כעת את הדברים כמובן מאליו. כאן יכולה לבוא לידי ביטוי הענקת מתנה, שהיא סוג של נתינה החורגת מהשיגרה, בכוחה של מתנה ליצור תחושה של חידוש והתרעננות, ולעורר את לב המקבל להביט על כל נתינותיו של בן הזוג כלפיו באור חדש ומאיר. אין המתנה נמדדת בגודלה וודאי שלא בשוויה, וזאת משום שעיקר החשיבות בהענקת מתנה היא המחשבה על השני והרצון להעניק לו דבר שחסר לו או דבר שהוא אוהב ומועדיף. ולכן, די בכוחו של פריט קטן המוגש עם מלוא תשומת הלב, לעורר תחושות נעימות על הערכתו ואהבתו של בן הזוג הנותן, כלפי בן הזוג המקבל.

הבית היהודי מושתת על הנתינה. יהיו שיאמרו 'תן כדי שיאהבו אותך', או 'תן כדי לקבל', דברים אלו אינם הסיבה למחוייבות הנתינה בבית, הם אולי תוצאה. יהודי מחוייב לתת! לא לשם תועלת אישית כי אם ע"מ לדבוק בדרכי הבורא, הנותן ומיטב לברואיו ללא שום תמורה. מובא בגמרא (יבמות סג.) על רבי חייא שאשתו היתה מצערתו ביותר, ובכל אופן בכל הזדמנות שהיה נתקל בחפץ המתאים לאשתו, היה עוטף אותו ומביאו כמתנה לאשתו. וזאת משום שמהותו של יהודי - לתת, גם אם המקבל לא בהכרח ראוי לכך.

מעשה היה באחד משליחי 'החפץ חיים' שמכר את ספריו, כשהגיע השליח לביתו של החפץ חיים בעיירה אדין, למסור את התמורה שניתנה בעד הספרים. נתברר שחסר סכום רב ממה שהיה אמור להעביר. התבייש השליח וסיפר בשפה רפה על אשתו שהיא רגזנית וממרת את חיו, ותמיד מטרידה אותו בדרישותיה הרבות, וכך סיים 'מבלי שהיתה בידי עצה אחרת, נטלתי מכספי הספרים ונתתי לה על מנת להרגיעה'. נכמרו רחמיו של החפץ חיים וויתר לשליח על יתרת החוב, וכך נפרדו לשלום. כשישב השליח על העגלה על מנת לחזור לעירו, ראה לפתע את החפץ חיים נחפו לעברו, ומגיש לפניו חבילה עטופה. ואמר 'קח נא את החבילה הזו, יש בה מטפחת ראש מצמר עבור נוות ביתך, תן לה את המתנה הזו על מנת לפייס את דעתה ולהשכיח במעט את רוגזה!...

הכרת הטוב

"קטנתי מכל הקסדים ומכל האמת אשר עשיתי את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה" (לב. יא) "קטנתי" שהיה מקטין עצמו והיה עניו, ואף שעבר יעקב אבינו את הירדן במקלו שנחצה לו הירדן, הקטין את חלקו בנס מעבר הירדן ותלה הכל ברוב חסדיו של הקב"ה. הצדיק המוסמך רבי אישיה פינטו זצוק"ל כתב בספרו 'כסף נבחר' (דרוש א' לפרשת כי תבא), המקבל טובה מחברו, מחויב להחזיק בטובתו ולספר בשבח, ולא יהיה כפוי טובה. על אחת כמה וכמה שחייבים אנחנו להודות ולשבח לאלהינו יתברך שמו, אשר תמיד גומל עלינו כל טוב, ולא נהיה כפויי טובה לכפור בטובתו, חס ושלום. אמר דוד המלך ע"ה בתהלים (מ) 'נפלאותיך ומחשבתך אלינו אין ערך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר', פירוש, גמרתני בלבי לדרוש נפלאות ה' ולהגידם בפני רבים, ותועלת גדולה נמשך מהודאתי על הנס בפני רבים, כי בראותו יתברך שאיני כופר בטובתו ואני משבח ומכיר נפלאותיו אשר עשה עמי, ישוב ה' לשוש עלי לטובה ויעשה עמי נפלאות בכל יום תמיד. וזהו שאמר אם 'אגידה ואדברה' על ניסי ה' יתברך בקהל רב, אז 'עצמו מספר' - בניסים יתרבו מספר. עוד אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קלז) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' - כי טוב וישר הוא להודות לה', וגם נמשך מזה תועלת גדולה, שמתוך ההודאה שאני מודה לה', ימשך 'לעולם חסדו'.

ברמראות



וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו (ג. ב.)

מבאר רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו 'תפארת יהונתן', שעשו לא רצה לפגוע בעצמו ביעקב, שהרי היה ירא לכבודו ולשלטו של יצחק אביו, וכיצד יוכל לבוא לפני אביו לאחר שפגע ביעקב בנו. לכן התחכם בערמה ולקח עמו ארבע מאות איש, רוצחים ושוודדים, והם כבר יעשו את המלאכה ויפגעו ביעקב ובבני משפחתו, וידיו של עשו כביכול ישאר נקיות. לכן התחנן יעקב אבינו ואמר 'הצילני נא מידי אחי מידי עשו', אמנם כלפי חוץ נוהג הוא בי כאח, ואינו מראה פנים שעומד לפגוע בו, אך בסתר ליבו נוהג הוא בי מנהג עשו הרשע, וזומם לפגוע בו ובמשפחתו, ולהכותני אם על בנים.

וישם את השפחות ואת ילדיהן ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים (ג. ב.)

אמר הגאון מוילנא זצוק"ל, שפסוק זה רומז על הדורות האחרונים בזמן עקבתא דמשיחא. שהרי אמרו חז"ל (סנהדרין יז) 'דור שכן דוד בא פני הדור לפני הכלב'. ועל זה רמז הכתוב, 'וישם את השפחות ואת ילדיהן ואת לאה וילדיה אחרנים', שהם בגדר השפחות, יהיו נחשבים ראשונים במעלה, בדור עקבתא דמשיחא. ולאחריהם - 'לאה וילדיה אחרנים', שאר המוני בית ישראל, שניים במעלה. ואחרונים יחשבו בשפל המדרגה - 'רחל ואת יוסף אחרנים', תלמידי החכמים והצדיקים, שחכמתם תיסרח ויראי חטא ימאסו.

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו (לב. יד)

בספר 'קהלות יצחק' מבאר על פי דברי רבי יהודה החסיד (הובאו בדרכי משה י"ד סי' לה), שיש סימן לבדוק את הבהמה קודם שחיטה אם כשרה היא, ע"י שיעביר השוחט את ידו על ראש הבהמה, אם תשפיל את ראשה תחת יד

השוחט, ודאי כשרה היא. ואם לא תשפיל ראשה תחת ידו, טריפה היא. כך נהג יעקב אבינו, העביר את ידו על ראשי הבהמות, ואלו שלא השפילו את ראשם - "מן הבא בידו", שנשארו עומדות תחת ידו. אותם שלח לעשו אחיו, כי הן טריפות ולא כשרות לאכילה ולקרבת. רמז נוסף בדבר, כתב 'בעל הטורים' על הפסוק 'עזים מאתים ותישים עשירים רחלים מאתים ואילים עשירים', שכל מילות הפסוק מסתיימות באות מ"ם, לרמז, שכל הבהמות הללו היו בעלי מזמין, בכדי שלא יקריב מהם עשו קרבן לעבודה זרה.

ויאמרו הכזונה יעשה את אחותנו (דה. לא)

בעיר אוסטררהא השתוללו מגפות קשות שפגעו ביהודי העיר, נועדו יחדי הצדיק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל והצדיק רבי יעקב יוסף מאוסטררהא זצ"ל, לטכס עצה ולתקן תקנות ברוחניות, כדי שתעצר המגפה. רבי יעקב יוסף טען שהמגפות באות בגין שהקהל לא מקפידים על קדושת בית הכנסת, ומשיחים שיחה של חולין ושיחה בטלה בשעת התפילה. ואילו רבי פנחס טען שהקצף יצא בגין בנות העיר, שיוצאות למכור סחורה בבתי הגויים, ולפעמים נכשלות באיסור יחוד עם הנכרי. מאחר ולא הגיעו לכלל הכרעה עם מי הצדק, ובשל איזה עוון יצא הקצף, החליטו שיפתחו את הספר הראשון שיגיע לידיהם ואולי מן השמים יכוונו אותם לדעת את רצון ה'. נזדמן לידם חומש בראשית, פתחוהו בפרשת וישלח ועלה בידהם הפסוק 'הכזונה יעשה את אחותנו', אמר רבי פנחס לרבי יעקב יוסף, הרי לנו סימן מן השמים שהמגפה משתוללת, על כך שבנות העיר לא נוהגות בצניעות הראויה. ענה לו רבי יעקב יוסף, ראה מה כתוב בתרגום יונתן על פסוק זה 'לא יא' למהי מתאמר בכנישתהון ד'ישראל', הרי שגם נרמז על ענין הדיבורים האסורים בבתי הכנסיות. ואלו ואלו דברים אלקים חיים...



הדלקת הנר בערב שבת

"וַיְהִי בְהִקְשָׁתָהּ בְלִדְתָהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמַּיְלֶדֶת אֵל תִּירָאִי כִּי גַם זֶה לָךְ בֵּן. וַיְהִי בְצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מָתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן-אוֹנִי" (לה, יז-יח) מתוך שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כמו השערה, נפטרה רחל על אם הדרך מפני פגם קל שבקלים שענתה לפני לאה אחותה הגדולה כשקרא אותן יעקב אליו לשדה. וכן מפני הקללה שקיללה יעקב אבינו כשחיפש לבן את התרפים שאמר "עם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹקֶיךָ לֹא יִחַי" (לא, לב), אמנם התכוון יעקב אבינו לגבי מי שגנב את התרפים על מנת למוכרם ולהנות מהם, ובכל אופן דיבורו של צדיק מתקיים, וקללת חכם אפילו על תנאי היא באה.

אמרו חז"ל (שבת לא), על שלושה דברים נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זיהרות בנייה, בחלה ובהדלקת הנר. יש לאשה להזהר מאד במצוות הדלקת הנר. תיקנו חכמים שיהיה לכל אדם נר דולק בביתו בשבת, אמנם מעיקר הדין מוטלת חובת הדלקת הנר בין על האנשים ובין על הנשים, אלא שנשים מוזהרות על מצווה זו ביותר מפני שהן מצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית. טעם נוסף מוזכר בטור (או"ח סי' רס"ג) מפני שהאשה כבתה אורו של עולם בכך שגרמה מיתה לאדם הראשון, לכך תדליק הנר כדי לתקן את הדבר.

אף על הבעל יש להשתדל לעזור במצוות הדלקת הנר, ולסדר את הנרות להדלקה, ויש בכך תיקון גדול. מצוות הדלקת הנר היא מצוות עשה מדברי סופרים דאמר רב הונא (שבת כג) הרגיל בנר שבת להשתדל בו לעשותו יפה, הוויין ליה בנים תלמידי חכמים. החיד"א בספרו 'מחזיק ברכה' (סי' רסד, אות ב) כותב 'במקום שמצויו שמן זית צריך לזהר בו, דהרגיל בנר הוויין ליה בנים רבנן, ומטעם זה צריך לזהר בשמן זית כדי לזכות לבנים המאירים בתורה שנמשלה לשמן זית'.

המנהג להדליק לכל הפחות ב' נרות, אחד כנגד 'זכור' ואחד כנגד 'שמור'. ויש אומרים שהם כנגד ב' נשמות שיש לאדם בשבת, ונשמה נקראת 'נר' שנאמר (משלי כ, כז) 'נר ה' נשמת אדם'. אף שיש עניין בהדלקת ב' נרות, רשאים להוסיף עוד נרות, ובלבד שלא יפחיתו מב' נרות. יש מנהגים שונים במניין הנרות בערב שבת, והגו בתפוצות ישראל להדליק לאחר החתונה ב' נרות, ומוסיפים על כל בן או בת שנולדים נר נוסף, שבשכר שמרבין בנרות שבת יזכו לבנים ולתנים תלמידי חכמים. אשה הנוהגת להדליק מספר מסויים של נרות, אין לה לשנות ולהפחית ממניין שרגילה בו. אך אם אינה שובתת בביתה רשאית לשנות ממנהגה ולהדליק רק ב' נרות.

פניני דברי יאשיהו

זיזרה לו השמש

כאשר ברא הקב"ה את העולם, הטביע בעולם את טבעו, שהשמש זורחת בזמנה, ושוקעת בעיתה. וכך העולם נוהג מבריאיתו בכל דבר וענין, לכל זמן ועת. וכאשר הקב"ה עושה נס, ומחסיר הוא מדרך הטבע אשר טבע בעולם, אין הקב"ה רוצה לקפח או להחסיר לשום בריאה בעולם, לכן לאחר זמן מחזיר הקב"ה את מה שקיפח והחסיר על ידי הנס לאותו בריאה.

מצאנו אצל יעקב אבינו שנאמר עליו "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ" (לב, לב), שואלת הגמרא (חולין צא.) וכי לו לבד זרחה השמש הלא לכל העולם זרחה? אלא, מתרצת הגמרא, השמש ששקעה לפני הזמן בעבורו שנאמר (כח, יא) "וַיִּצַא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה וַיִּפְגַּע בַּמְּקוֹם וַיֵּלֶן שֵׁם כִּי בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ" פירש רש"י היה לו לכתוב ויבא השמש וילן שם. כי בא השמש משמע ששקעה לו כמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם. ועל כן כעת זרחה השמש מוקדם בעבורו. כך השלים הקב"ה את החסר לשמש, ומה שהפסידה על ידי ששקעה טרם זמנה, הושלם לה על ידי זריחתה המוקדמת.

לכן ידע האדם, שפעמים רבות אף אם הוא סובל ומצטער יתן לדברים להלך כדרך הטבע, בלי שישנה הקב"ה את סדרי מעשה בראשית על ידי נס, כי אינו יודע מתי יבא לו הפרעון להחזיר לו מה שנקלח ממנו.

רבי יצחק חי טייב 'לא מת' זיע"א - י"ט כסלו תקצ"ו



לאורם נלך

זצוק"ל בעניין הלכתי, בחפזונו השאיר את כתביו על השולחן ובהם חידושי הרבים. אמו שלא ידעה את חשיבותם של הכתבים ולא הבינה את הכתוב בהם, רצתה להשליט סדר בשלחן והשליכה בתמימותה את רוב הכתבים לאש. דבר זה ציער אותו ביותר. חידושי שנותרו לפליטה נלקטו בספר 'חלב חטים'. רבי משה שתרז'צ"ל אשר העתיק והגיה את ספר 'חלב חטים' כתב על רבי יצחק 'מנעוריו אור גבר חלציו ואחז בקסת הסופר וכתב כמה חידושים נפלאים בגפ"ת ופוסקים, אך בעוון בחיים חיותו נשרפו רוב כתיבותיו וחידושיהו והיו למאכלת אש ולא נשאר כי אם מעט מזער. ואפילו הנשאר, העלים חציים שרוף באש, והיה בראותו כי נשרפו רוב כתיבותיו ויעק זעקה גדולה ומרה, על כי כל אשר טרח ויגע בעשר אצבעותיו היה לבהלה, יען כל אשר טפח ורבה היה לאש'.

בי"ט בכסלו תקצ"ו (1836) נלקח רבי יצחק חי טייב בסערה השמימה. על המצבה שהונחה על קיברו חרטו בני קהילתו פ"נ רבי יצחק חי טייב זצ"ל. לימים נסדקה המצבה ללא סיבה הניראת לעין. הממונים על בית העלמין תיקנו את המצבה, אלא שלהפתעתם נסדקה המצבה בשנית, וכך לאחר מספר פעמים שתקנו את המצבה והיא נסדקת שוב באופן מפליא. נתגלה רבי יצחק חי טייב בחלום לאחראי על תיקון המצבה, ואמר לו 'שמי יצחק חי טייב ואני חילואימות, אם תוסיפו את המילים 'לא מת' על המצבה, היא תפסיק להיסדק'. כאשר נעור האיש חרד לגדולי הדור וסיפר להם את דבר החלום, ומיד הורו להחליף את המצבה ולחקוק עליה 'רבי חי טייב לא מת'. והמצבה נותרה מאז בשלמותה, זיע"א.

רבי יצחק חי טייב זצוק"ל, מגדולי רבני תוניסיה, נולד בשנת תק"ד (1743). השם 'חי' התוסף לשמו על מנת להבדילו מדודו הגאון רבי יצחק טייב שהיה אב"ד בתוניס. כבר מצעירותו ניכרו בו סגולות נפשו וכוחו הגדול בתורה, ותלמידים רבים החלו להתקבץ סביבו. ברוב קדושתו היה בבחינת 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. מסופר שפעם הייתה שנת בצורת בתוניס, לאחר שהתאספו העם לתפילה וראו שלא נענו, גזרו על הציבור תענית. רבי יצחק חי טייב, שהיה שקוע בתלמודו, לא חש מהסובב אותו, ולמחרת בבוקר ביקש מהרבנית להכין לו כוס שתיה חמה. תמחה האשה ואמרה 'הרי גזרו היום תענית ציבור!' 'לא ידעת' - השיב ושאל - 'בעבור מה?' הצביע הרבנית כלפי השמים ואמרה 'על עצירת גשמים'. ובכל זאת הורה לה רבי יצחק להכין עבורו כוס שתיה חמה. בזמן שהרבנית הייתה עסוקה במטבח, יצא רבי יצחק אל חצר הבית ונשא עיניו השמימה כשהוא מעתיר לפני בורא העולם שימלא את מחסורם של בני עירו. מיד התקדרו השמים, וגשם עז ניתך ארצה. כשנכנס לביתו פנתה אליו הרבנית בבהלה ואמרה מה עשית? גשמים אלו יכולים לגרום לשתפונות ולנזקים'. יצא שוב אל חצר הבית וביקש מבורא העולם שיריד לבני עירו רק גשמי ברכה. מיד החלו לרדת גשמי ברכה...

חדושי תורה רבים מאירים באור הקדושה יצאו תחת ידו, אך נשתיירו מהם רק מעט. באחד הימים נקרא רבי יצחק אל הרב הצדיק רבי מסעוד אלפסי

מאמר החכם

יעקב אבינו חזר על פכים קטנים.

לעולם לא יזלזל אדם בפרכים קטנים. כי מהזרע הזעיר יכול שיצמח הארז הגדול אשר בלבנון.

קטנתי מכל החסדים

בבורא העולם, ואמרה לו 'בטח בו - ורק הוא יצילך!', מציעה אני לך להתחזק בלימודך, חלק את הלימוד בספר הזהר לשבעה חלקים כנגד כל יום משבעת ימי השבוע, וזכות הצדיק רבי שמעון בר יוחאי יחד עם זכות הלימוד שתלמד בשבוע זה מתוך הכנעת הלב, יובילו לישועתך'. נשאה העצה חן בעיני הנער, והוא פנה לשקוד על תלמודו...

ובנתיים נשאה הרוח את השמועה בדבר יועץ המושל היהודי, שעסוק הוא ביגיעה בספריו. ומטבעה של שמועה לצבור תאוצה ולהוסיף רבדים ושינויים מפליגים מאשר במציאות. עד מהרה שמעו אף חבורת הגנבים כי היהודי עוסק בכישוף, והוא הוגה בספרי חכמתו במטרה לחשוף את הנסתר בפרשת הגניבה. שבעה גנבים מנתה החבורה שהצליחה לשים את ידה על התיבה הכי שמורה בעיר, השמועה ערערה את שלוותם והם החליטו לבחון את צעדיו של הצעיר. בחצות הליל, ניגשו הגנבים בלאט לביתו של הנער, האור שריצד מחלון אחד החדרים הוביל אותם לחדרו של חיים, שבעה זוגות עיניים הציצו דרך החלון. דמותו של חיים נתגלתה לעיניהם כשהוא יושב והוגה בלימודיו. 'השמועה נכונה!' - לחשו לעצמם בלי קול. חיים היה רכון על ספריו והפך מפעם בפעם את הדפים כשפתיו ממלמלות את המילים הקדושות. משסיים, הרים הנער את ראשו, סבר פניו הביע שביעות רצון, על שהספיק ללמוד היום את החלק הראשון מספר הזהר, והוא אמר לעצמו 'הודו לה' כי טוב, השגתי אחד משבעה!'. בעתה אחזה בליבות הגנבים, הם התלחשו ביניהם 'ודאי גילו לו ממרום את זהותו של אחד משבעת בני החבורה שלנו! אבוי לנו!', עד מהרה יעלו על עקבותינו'. בצעדים חרישיים הם עזבו את המקום, כשהם מסכמים ביניהם להפגש גם מחר בשעה זו מול חדרו של הנער, להיווכח אם יעלה בידו לגלות את זהות הגנבים האחרים.

למחרת הופיעו הגנבים שוב ליד ביתו של הנער, אזניהם היו דרוכות, מנסות לשמוע את מלמוליו, ושוב כשסיים הנער את עיונו בספרים ראוהו מזדקף ומבטו מאיר, כשהוא אומר לעצמו בקול 'הו, כבר עלה בידי השני מתוך השבעה, ברוך ה'!. ולמחרת ביום השלישי שמעוהו כשהוא קורא 'גם השלישי כבר בידי, תודה לקל! נותרו לפני רק עוד ארבעה. ויעלו בידי כל השבעה!'. בלילה הרביעי כשהשיג הנער את הרביעי מתוך השבעה, החליטו הגנבים כי הגיעה העת לפעול, הם לא יניחו לנער לגלות למושל את זהותם. בלילה החמישי כשסיים הנער את הלימוד, נשמעו דפיקות על חלון חדרו. הנער חיים נחרד לגלות כי שבעה אנשים נמצאים מאחורי חלון חדרו ומבקשים להכנס לביתו. כשפתח לפניהם את הדלת, מיד התנפלו לפניו הגנבים וביקשו שלא יסגירם. הם גילו לפניו את מקום מחבואה של תיבת המתכת מביתו של המושל ואף נתנו לו סכום כסף גדול בעד היענותו לבקשתם.

בבוקר, עלה הנער חיים אל המושל וסיפר למושל את גילוי דבר מיקומה של תיבת המתכת החשובה. שליחים שנשלחו אל המקום, שבו עד מהרה כשבידיהם התיבה. וקרנו של היועץ היהודי עלתה בעיניו. כשנרגעו הרוחות, שב חיים לביתו להשלים את שני חלקי הזהר הנותרים ולהודות לה' על החסדים שעשה עימו.

צעיר לימים היה הנער חיים כשנתיים מאביו, הצער והיגון ששררו בבית אמו לאחר פטירת אבי המשפחה, לא מנעו ממנו להמשיך ולעסוק בלימוד התורה הקדושה. באחד הימים נודמן מושל העיר לעירו של חיים, שמע את קולו הנעים, ואת מתיקות לימודו, וביקש לפגשו. שוחח המושל עם הנער חיים, מצאו גדוש בחכמה ובבינה, וביקש למנותו ליועץ סתרים בעירו. הנער הסכים לדבר בתנאי שלא יימנע ממנו לשקוד בתלמודו לאורך כל היום. וכך המשיך הנער בעלייתו הרחוקה, ובד בבד נפגש מידי פעם עם המושל בשעות הערב, והיה משיא לו עצות מאירות עיניים שנשאו פרי. הערכתו של המושל אל הנער הייתה רבה, ולא אחת עוררה את קנאתם וזעמם של נושאי המשרות בעיר. באו השרים אל המלך בטענה, זה מספר ימים שהם עוקבים אחר הנער חיים, ומצאוהו כל היום קורא מתוך ספרים, 'נו, ומה בכך?' - שאל המושל שידע את מאווי של הנער ללימוד התורה. 'כלום אינך מבין?' - רגשו השרים לעומתו - 'ודאי אלו ספרי כשפים, כי אחרת מניין ישאב נער כה צעיר את כל חכמתו בכל עניין ותחום?!' אך המושל ביטל את טענתם במחי יד ואמר 'מה לי, אם חכמתו באה מהבנתו הרחבה, או מכישוף. אני נהנה מתושייתו הרבה בכל תחומי הממשל, ודי לי בזאת!' חמתם של השרים עלתה, אך בלידת ברירה עזבו את המקום בחירוק שיניים, כשהם ממתנים לשעת כושר אחרת. וזו לא איחרה לבוא...

באחד הימים, נפרץ ביתו של מושל העיר בידי חבורת גנבים. תיבת מתכת שהייתה מוטמנת היטב בביתו של המושל, נפרצה, ונלקחה כשבתוכה מסמכים חשובים לעין ערוך, והון עתק. הנזק היה רב ועצום, והמושל לא ידע לשיט עצות בנפשו כיצד למצוא את התיבה החשובה. השרים עטו על שעת הכושר שנודמנה לידם, והציעו למושל - 'מדוע לא תתייעץ עם היועץ היהודי רב המעלה?' - כך טענו לעומתו - 'ודאי הוא יטיב ללמוד בספריו, ומתוך כך לגלות מי הוא השפל ששם את ידו על התיבה שבביתך!'. מצאה ההצעה חן בעיני המושל, ומיד קרא אליו את עלם החמודות - חיים, שחפז ובה לעומתו במהרה. 'שמעני נא, יועצי הירק!' - פנה המושל אל חיים - 'עליך לאתר את השלל שנגנב מביתי!'. נבוך הנער ושאל - 'כיצד...?'. קטע אותו המושל בדבריו ואמר לו 'אתה אמור לדעת כיצד, ודאי כתובים הדברים בספריך'. הבין הנער ששונאיו טמנו לו מוקש בכוונה להדיחו, הרהר מעט וענה בחכמתו 'אכן, עלי לעיין בספרי, אך יארך הדבר זמן רב, יהיה עלי להתפלל ולהתייגע כראוי'. לא נתן לו המושל להתחמק מהאתגר החדש, ואמר בקור רוח - 'שבוע ימים אמתין לך, גש לספריך!'.
באותו יום חזר חיים לביתו כשהוא נבוך ומבוהל, ליבו נפל בקרבו, הוא לא ידע מה יעשה. כאשר נכנס לביתו, הבחינה אימו בסבר פניו הנפול. היא פנתה אליו ושאלה לשלמו. פרק חיים את משאו מעל ליבו, וסיפר לאימו את כל המעשה בדבר הגניבה' המשימה הבלתי אפשרית שהטיל עליו המושל בעצת שונאיו. חיזקה אותו אימו הצדיקה באמונה ימים אמתין לך, גש לספריך!.

אשליה אופטית

המצבים, גודל הירח בשתי התמונות יהיה זהה. אף תופעת מיראז' הינה תופעה אופטית, אנשים ההולכים במדבר מבחינים בנווה מדבר, אך ככל שהם מתקרבים לעברו, הוא נעלם. כיצד זה קורה? השמים משתקפים בחול הלוהט ויוצרים גוון של מים, החום היוקד במדבר גורם לאויר לעלות מהאדמה וליצור תחושה של תווזה הנראת מרחוק כאדוות הגלים, כך נוצרת אשליה של מים, אך כשמתקרבים למקום, המציאות טופחת על פניהם, ואשליית המים נמוגה.

בירושלים ישנו כביש מפורסם הממוקם מתחת לשכונת 'ארמון הנציב', הנקרא 'הכביש המוכוּשף', הכביש זכה לכינוי הייחודי מכיוון שהנוף שסביבו יוצר בעצם אשליה אופטית, כל הנוסע על הכביש חש כאילו הוא נוסע במעלה ההר, אך בפועל הנסיעה היא במורד. אף מים שנשפכים על הכביש נראים נשפכים כלפי מעלה ולא ע"פ הסבירות כלפי מטה. ההסבר לתופעה נעוץ באופן סלילת הכביש, הכביש לא נסלל באופן שווה משני שולי הכביש, כי אם בזווית. היושב ברכבו מסיק כי הנוף אותו הוא רואה מתוך המכונית - ישר, בעוד שלמעשה הנוף נצפה עקום עקב הזווית של הכביש, ולכן נדמה לנוסע כי המכונית נוסעת למעלה, בעוד שבאמת המכונית פונה כלפי מטה.

כשם שהמוח יכול לטעות בפירוש המידע המגיע אליו, אף האדם יכול לטעות בפירוש הדברים המתרחשים סביבו, ולכן אמרו חז"ל (אבות ב. ט.) **וְאֵל תִּדְרֹן אֶת חֲבִירְךָ עַד שֶׁתִּגְעֶיךָ לְמִקְוָמוֹ**, משום שכל עוד לא הגעת למקומו, הדברים יכולים להתפרש על ידך באופן שונה מהמציאות.

יְרוּחַ תְּשִׂימוּ בֵּין עֵדָר וּבֵין עֵדָר (ז, יב) פירש רש"י **עדר לפני חבירו מלא עין, כדי להשביע עינו של אותו רשע ולתווהו על רבוי הדורון**. כאשר יהיה רוח בין העדרים, יראה הדבר כריבוי הדורון אף אם בפועל לא היה שינוי בכמות.

ישנן דרכים שניתן להטעות את המוח ולגרום לו לתרגם את המידע שנאסף ע"י העין באופן שהוא רגיל לתרגם אותו, אלא שאין זו אלא **אשליה**, והמציאות שונה בתכלית ממה שתורגם ממוח. אשליה זו נקראת **אשליה אופטית** או **תעתועי ראייה** והיא נוצרת כתוצאה מתפיסה חזונית שגויה. ציירים יודעים, כי חזותם של הצבעים בהם הם משתמשים, מושפעת רבות מהצבעים הסובבים אותם, אם נקח לדוגמא קוביות קטנות בצבע ורוד ונקיף אותן בצבע ירוק, חזות הצבע תהיה שונה מאשר אם נקיף את אותן קוביות וורודות בצבע לבן. אף אורכו או גודלו של חפץ מושפע מהחפצים הסובבים אותו. אשליית אלו הן אשליית **'מלאכותיות'**. הן מבוססות על ההבנה כיצד המוח 'תופס' את מה שנגלה לעיניו, וניצול אותו הבנות, כדי לגרום למוח להגיע למסקנות שגויות. מאותה סיבה יכולה להתפרש ע"י המוח אשליית תנועה של גל או תזוזה, מתמונה דו מימדית.

קיימות בעולם תופעות של אשליה אופטית, מוכרת התופעה של **'אשליית הירח'** - כאשר רואים את הירח בקו האופק, נראה הירח גדול במיוחד, ואילו כאשר הירח נצפה במעלה השמים, הוא נראה קטן כל כך. אך אם נצלם את הירח בשני